

Martha
Hallová Kellyová

ORGOVÁNOVÉ DIEVČATÁ

Na motívy skutočného príbehu
mladých žien - „Králikov“
z koncentračného tábora v Ravensbrücku

IKAR

Martha
Hallová Kellyová

ORGOVÁNOVÉ DIEVČATÁ

Preložil Jozef Kot

IKAR

Martha Hall Kelly
LILAC GIRLS

Copyright © 2016 by Martha Hall Kelly

All rights reserved.

Translation © 2019 by Jozef Kot

Jacket design © Soňa Šedivá

Slovak edition © 2019 by IKAR, a.s.

Orgovánové dievčatá sú literárne dielo.

Mená, postavy, miesto deja a príbehy sú produktom autorkinej predstavivosti alebo sa používajú ako fikcia. Podobnosť so skutočnými udalosťami, s miestom deja a so živými či mŕtvymi osobami je výlučne náhodná.

ISBN 978-80-551-6616-2

*Svojmu manželovi Michaelovi,
vdaka ktorému ešte vždy zachytím
cvaknutie, ako keď sa zatvára pudrenka*

Prvá část ~

PRVÁ KAPITOLA

Caroline

SEPTEMBER 1939

*K*eby som bola tušila, že zakrátko sa zoznámim s mužom, ktorý ma rozbije ako vzácny porcelán o terakotové dlaždice, radšej si dlhšie pospím. Namiesto toho som zburcovala nášho kvetinára pána Sitwella z postele, aby nachystal kvet do gombíkovej dierky. Moja prvá spoločenská udalosť na konzuláte si vyžadovala dodržanie určitých formalít.

Pripojila som sa do prudkého prúdu davu valiaceho sa po Piatej avenue. Okolo mňa si prerážali cestu muži v sivých plstených klobúkoch, v aktovkách mali ranné vydania novín s titulkami o posledných neškodných udalostiach tohto desaťročia. V ten deň sa ešte od východu nezhromažďovali búrkové mraky, nič nenasvedčovalo tomu, čo má prísť. Jediným zlovestným znamením smerom od Európy bol pach malátnej vody, ktorý sem prichádzal od rieky East.

Keď som sa priblížila k našej budove na rohu Piatej avenue a Štyridsiatej deviatej ulice, cítila som, že zhora z obloka sa díva Roger. Vykopol ľudí za oveľa menšie prehrešky než dvaťminútové meškanie, ale raz do roka newyorská elita otvára peňaženky a tvári sa, že jej záleží na Francúzsku, a vtedy vôbec nie je vhodné venovať čas mizerným kvietkom do gombíkovej dierky.

Na rohu som sa obrátila a ranné slnko sa odrážalo od zlatistého nápisu na kamennom múre: LA MAISON FRAN-

ÇAISE. Francúzsky dom, sídlo francúzskeho konzulátu, stál vedľa British Empire Building obrátenej do Piatej avenue a Centra, nového žulového a vápencového komplexu budov Rockefellerov mladšieho. Vtedy v ňom sídlili mnohé zahraničné konzuláty, vlastne bol veľkou zmesou medzinárodnej diplomacie.

„Najprv prejdite až do zadnej časti a potom už rovno,“ radil našim klientom liftboy Cuddy.

Pán Rockefeller si liftobojov vyberal starostlivo, preosieval ich podľa správania i zovňajšku. Cuddy bol veľký fešák, hoci už mal prešedivené vlasy a telo mu tiež viditeľne zostarło.

Cuddy uprel pohľad na osvetlené číslice nad dverami. „Dnes vás tam čaká poriadny nával, slečna Ferridayová. Pia hovorí, že sa priplavili dve nové lode.“

„To mám veľkú radosť!“ odvetila som.

Cuddy si z rukáva na kabáte tmavomodrej uniformy čosi zmietol. „Dnes večer pripláva ešte ďalšia oneskorená loď?“

Zo všetkých výťahov na svete sa ten náš určite vliekol najdlhšie. „O piatej odchádzam. Dnes máme galavečer.“

Svoju robotu som milovala. Túto pracovnú tradíciu v našej rodine založila stará mama Woolseyová. Ošetrovala vojakov na bojisku pri Gettysburgu. Ale môj dobrovoľnícky post vedúcej rodinnej pomoci pre francúzsky konzulát prácou nebol. Lásku ku všetkému francúzskemu som jednoducho mala v génoch. Otec bol spolovice Ír, ale srdcom patrıl Francúzsku. Navyše, mama zdedila byt v Paríži, kde sme strávili každý august, takže som sa na konzuláte cítila ako doma.

Výťah sa zastavil. Aj cez zatvorené dvere sme začuli hurhaj hlučných hlasov. Po chrbte mi prebehol mráz.

„Tretie poschodie!“ zvolal Cuddy. „Francúzsky konzulát. Pozor na schod...“

Keď sa dvere roztvorili, hurhaj znemožnil každý normálny rozhovor. Vo vstupnej hale pred našou recepciou bolo toľko ľudí, že sotva sa dal urobiť krok, aby som sa predrala ďalej. Ráno do newyorského prístavu doplávali *Normandie* a *Ile de*

France, dve z najvýznamnejších francúzskych zaoceánskych lodí, a priviezli množstvo bohatých cestujúcich unikajúcich z neistoty vo Francúzsku. Keď zatrúbila siréna a cestujúci mohli vystúpiť, elitní pasažieri zamierili ku konzulátu, aby si dali do poriadku vízové problémy a ďalšie nepríjemné formality.

Popri dámach v najmódnejších parížskych odevoch, klebetiacich v hlúčku, nad ktorým sa vznášal oblak parfumu *Arpège* s vôňou mora usídlenej v ich vlasoch, som sa pretisla do zadymeného priestoru recepcie. Ľudia z tohto typu čakajúcich si pôvodne navykli, že im za chrbtom stojí sluha s krištáľovým popolníkom a s úzkym pohárom šampanského. Podobne tu vyčkávali lodní poslíckovia v šarlátových sakách z *Normandie* a v čiernych sakách z *Ile de France*. Pretískala som sa do zadnej časti miestnosti k stolu našej sekretárky, pričom sa mi šifónová šatka zachytila o sponu krásneho perlového náhrdelníka nejakej dámy. Keď som sa ju usilovala vyslobodiť, zabzučal interkom.

Roger.

Predierala som sa ďalej a niekto ma zozadu potľapkal. Obrátila som sa a zazrela som námorného kadeta ceriaceho na mňa prehnitý chrup.

„*Gardons nos mains pour nous-mêmes*,“ povedala som. Držme si ruky pri sebe.

Chlapec zdvihol ruku nad ostatných a zahojdal kľúčom od svojej kajuty na *Normandie*. Aspoň to nie je muž po šesťdesiatke, akých som zvyčajne priťahovala.

Konečne som sa dostala k stolu, pri ktorom naša sekretárka so sklonenou hlavou čosi písala na stroji.

„*Bonjour, Pia*.“

Na Piinom stole sedel so skríženými nohami Rogerov bratanec, osemnásťročný chlapec s očami ako trnky. Vo vzduchu držal cigaretu a prehrabával sa v bonboniére, Piiných obľúbených raňajkách.

Moja schránka s doručenou poštou na stole bola plná spisov.

„*Vraiment?* Čo je na tom také dobré?“ spýtala sa, pričom ani nezdvihla hlavu.

Pia bola čosi viac ako sekretárka. Každý z nás mal množstvo úloh, jej pracovnou náplňou bolo zaregistrovať nových klientov a každému založiť osobitnú zložku. Písala na stroji Rogerovu rozsiahlu korešpondenciu a dešifrovala príval každodenných pokynov v morzeovke, tvoriacich životnú miazgu nášho úradu.

„Prečo je tu tak horúco?“ poznamenala som. „Zvoní ti telefón, Pia.“

Vzala si zo škatule bonbón. „To ma drží pri živote.“

Pia priťahovala elegánov. Akoby zo seba vyžarovala frekvencie, ktoré sú schopní vnímať iba muži. Bola nevidane atraktívna, ale mala som podozrenie, že za obľúbenosť sčasti vďačí obtiahnutým svetrom.

„Pia, môžeš dnes namiesto mňa vybaviť niekoľko stránok?“

„Roger vraví, že nesmiem odísť z tejto stoličky.“ Pestovaným palcom ulomila čokoládový spodok bonbónu a obzerala si náplň s jahodovou príchuťou. „Roger chce ihneď vidieť aj teba. Žena na tamtej pohovke tuším celú noc prespala vo vstupnej hale.“ Pia predou mnou zamávala polovicou stodolárovej bankovky. „Ten tučniak so psami tvrdí, že ti dá druhú polovicu bankovky, ak ho vybavíš ako prvého.“ Kývla smerom k dobre živenému manželskému páru pri dverách do mojej kancelárie, obaja držali vôdzky dvoch jazvečikov so sivými nucháčmi.

Tak ako Pia, aj som mala širokú náplň práce. Musela som sa postarať o potreby francúzskych občanov v New Yorku – často to boli rodiny, ktoré sa ocitli vo finančnej núdzi –, dozerať na Fond francúzskych rodín, dobročinnú ustanovizeň, v ktorej mene som francúzskym sirotám v zámorí posielala humanitárne balíčky. Práve som skončila dvadsaťročné pôsobenie na Broadwayi a táto práca sa mi videla ľahšia. Určite som menej balila a vybaľovala kufre.

Vo dverách svojej kancelárie sa zjavil môj šéf Roger Fortier.

„Caroline, práve teba potrebujem. Bonnet zrušil svoju účasť.“

„To určite nemyslíš vážne, Roger!“ Táto správa ma ovalila ako úder. Na náš galavečer som ako hlavného rečníka niekoľko mesiacov vopred zabezpečila francúzskeho ministra zahraničia.

„V týchto časoch nie je ľahké pôsobiť ako francúzsky minister zahraničia,“ prehodil cez plece Roger a vrátil sa do kancelárie.

Vstúpila som do svojej úradovne a prehrabávala som sa v kartičkách rolodexu. Je tento večer mamin priateľ budhistický mních Adžán Čá voľný?

„Caroline...“ zvolal Roger. Vzala som rolodex a náhlivo prešla do jeho kancelárie, pričom som sa vyhla dvojici s jazvečkami, ktorá sa úporne usilovala pôsobiť žalostne.

„Prečo si sa dnes ráno oneskorila?“ spýtal sa ma Roger. „Pia je v práci už dve hodiny.“

Generálny konzul Roger Fortier vládol v rožnom apartmáne s dominantným výhľadom na Rockefeller Plaza a na Promenade Cafe. Na zníženej ploche zvyčajne bývalo klzisko, ale v lete bolo zatvorené a priestor zaplňali kaviarenské stolíky, medzi ktorými v zásterách až po členky pobiehali čašníci v smokingoch. V pozadí polihujúci mohutný pozlátený Prometheus Paula Manshipa držal vo vztýčenej ruke ukradnutý oheň. Za ním sa k zařírovej oblohe vypínala sedemdesiatposchodová budova RCA. Roger mal veľa spoločného s impozantnou mužskou postavou Múdrosti vytesanou nad vchodom do budovy. Zvrátené čelo. Bradu. Hnevlivé oči.

„Zdržala som sa, aby som Bonnetovi zohnala kvet do dierky na kabáte...“

„No a teraz tu čaká polovica Francúzska.“ Roger sa zahryzol do šišky, dolu bradou mu padal práškový cukor. Hoci svojou postavou pôsobil – slušne povedané – ako buldog, v spoločnosti žien sa vždy vedel vynásť.

Na stole mal kopu zložiek, tajné dokumenty a spisy o nezvestných francúzskych občanoch. Podľa *Príručky pre fran-*

cúzske konzuláty bolo jeho prácou „pomáhať francúzskym štátnym príslušníkom v New Yorku v prípade krádeže, vážneho ochorenia alebo zatknutia, vybavovať záležitosti v súvislosti s rodnými listmi, adopciou, stratenými alebo ukradnutými dokladmi; plánovať návštevy francúzskych činiteľov a diplomatických kolegov a pomáhať pri politických problémoch a prírodných katastrofách“. Ťažkosti v Európe nás zavaliли prácou vo všetkých týchto kategóriách, lebo Hitlera sme pokladali za prírodnú katastrofu.

„Mám tu stránky, pre ktoré sa musím vrátiť, Roger...“

Po vyleštenom konferenčnom stole ku mne posunul fascikel z konopného papiera. „Nielenže nemáme rečníka. Polovicu noci som nespál, aby som prepísal Bonnetov prejav. Musel kvôli Rooseveltovi o krok ustúpiť, aby Francúzsko mohlo kúpiť americké lietadlá.“

„Ak Francúzsko potrebuje lietadlá, malo by byť schopné zaobstarať si ich kdekoľvek.“

„Získavame tu peniaze, Caroline. Nie je vhodný čas pohnevať si tých, ktorí uprednostňujú izolacionizmus. Najmä nie bohatých.“

„Tí ani tak nepodporujú Francúzsko.“

„Nepotrebuje, aby sa o nás v tlači písalo negatívne. Nie sú Spojené štáty k Francúzsku až príliš ústretové? Neposunie to Nemecko a Rusko k sebe bližšie? Sotva som schopný dojsť tretí chod, aby ma neprerušil nejaký reportér. Nesmieme sa zmieňovať o Rockefellerovcoch... Netúžim po ďalšom telefonáte mladšieho Rockefellera. Ktovie, čo sa stane teraz, keď odmietol prísť Bonnet.“

„Hrozí nám katastrofa, Roger.“

„Možno budeme musieť celú tú akciu zrušiť.“ Roger si dlhými prstami prešiel po vlasoch, pričom na rovnomerne rozotretej brilantíne vytvoril čerstvé medzery.

„Vrátiť štyridsaťtisíc dolárov? Čo s Fondom francúzskych rodín? Už teraz meliem z posledného. Navyše sme už zaplatili za objednávku piatich kilogramov waldorfského šalátu.“

„To je názov toho šalátu?“ Roger preletel kartičky s informáciami o kontaktných osobách. Polovica údajov bola nečitateľná alebo preškrtnaná. „Ten názov znie *pathétique*... Veď sú to iba nakrájané jablká a zeler. A vlhké vlašské orechy...”

Prechádzala som svojím rolodexom a hľadala kandidátov na celebritu. Mama a ja sme poznali Juliú Marlowovú, vychýrenú herečku, ale tá bola na zájazde v Európe. „Čo povieš na Petra Patouta? Mamini ľudia ho často pozývajú.“

„Ten architekt?“

„Navrhol celú kompozíciu Svetovej výstavy. Majú tam toho dvojmetrového robota.“

„To je nuda,“ zhodnotil a dobol si do dlane strieborným otváračom listov.

Presunula som sa k písmenu L. „A kapitán Lehide?“

„Z *Normandie*? To myslíš vážne? Platia ho za to, že sa tvári otrávene.“

„Nemôžeš hneď zhadzovať zo stola každý návrh, Roger. Čo povieš na Paula Rodierra? Betty vraví, že každý o ňom rozpráva.“

Roger zošpúlil pery, čo bolo v jeho prípade vždy dobré znamenie. „Ten herec? Videl som jeho šou. Je dobrý. Vysoký a príťažlivý, pokiaľ ide o jeho zovňajšok. Pravdaže, zrejme má rýchly metabolizmus.“

„Aspoň vieme, že je schopný naučiť sa naspamäť text.“

„Svojím spôsobom sa správa ako neriadená strela. Navyše je ženatý, takže si od neho veľa nesľubuj.“

„S mužmi som skončila, Roger,“ schladila som ho. V tridsiatich siedmich rokoch som sa zmierila s tým, že budem žiť sama.

„Nie je isté, či to Rodierre zvládne. Nieкого proste zožen, ale vopred sa ubezpeč, že ten človek sa bude držať textu. Niaký Roosevelt...”

„Nijakí Rockefellerovci,“ dokončila som.

Medzi jednotlivými stránkami som obtelefonovala rozličných možných kandidátov na poslednú minútu a skončila som

pri jedinom mene – Paul Rodierre. V New Yorku účinkoval v americkej hudobnej revue v Broadhurst Theatre *Parížske ulice*, strhujúcim debute Carmen Mirandy na Broadwayi.

Spojila som sa s agentúrou Williama Morrisa a sľúbili mi, že si všetko preveria a zavolajú mi. O desať minút mi agent pána Rodierra oznámil, že ten večer divadlo nehrá a že hoci jeho klient nemá k dispozícii večerné oblečenie, cíti sa hlboko poctený našou žiadosťou, aby vystupoval v našom galavečere. Stretne sa so mnou v hoteli Waldorf, aby sme prediskutovali podrobnosti. Náš byt bol od Waldorfu čoby kameňom dohodil, takže som sa poponáhľala prezliecť do maminých čiernych chanelovských šiat.

Keď dvojtonové bronzové hodiny odbýjali zvonkohrou westminsterskej katedrály polhodinu, pán Rodierre už sedel pri kaviarenskom stolíku vo waldorfskom bare Peacock Alley hneď vedľa vstupnej haly. Už prichádzali vyobliekaní hostia galavečera a mierili hore schodmi do veľkej tanečnej sály.

„Pán Rodierre?“ oslovila som ho.

Roger mal pravdu, keď hovoril o príťažlivosti Paula Rodierra. Len čo som sa spamätala zo šoku vyvolaného jeho fyzickou krásou, všimla som si jeho pozoruhodný úsmev.

„Ani neviem, ako sa vám mám poďakovať, že ste mi na poslednú chvíľu vyšli v ústrety.“

Zdvihol sa zo stoličky a ohúrila ma postava, ktorá by lepšie pristala členovi veslárskej posádke na rieke Charles než hercovi účinkujúcemu na Broadwayi. Chcel ma pobožkať na líce, ale načiahla som k nemu ruku, a tak mi ju musel potriať. Ešte šťastie, že bol rovnako vysoký ako ja.

„Urobil som to rád,“ odvetil.

Problém bol jeho oblečenie: zelené nohavice, tmavofialové zamatové športové sako, hnedé semišové topánky a najhoršia z celého bola čierna košeľa. Iba fašisti a kňazi nosia čierne košele. A, pravdaže, gangstri.

„Nepotrebuje sa prezliecť?“ Bránila som sa nutkaniu upraviť mu vlasy, ktoré boli také dlhé, že sa dali stiahnuť gumičkou.

„Alebo oholiť?“ Pán Rodierre bol podľa agenta ubytovaný v hoteli, takže britvu mal iba niekoľko poschodí nad nami.

„Vždy chodievam takto upravený,“ pokrčil plecom. Typický herec. Mala som to vopred vedieť. Sprievod hostí smerujúci do tanečnej sály bol čoraz hustejší, ženy v najmódnejších róbach, muži vo frakoch a s lakovanými koženými poltopánkami alebo s mokasínami z teľacej kože.

„Toto je môj prvý galavečer,“ poznamenala som. „Akcia, na ktorej chce konzulát vyzbierať peniaze. Účastníci prídu v spoločenskom oblečení.“ Zmestil by sa do otcovho starého smokingu? Švy na vnútornej strane nohavíc by mu sadli, ale nebude mu smoking na pleciach priťesný?

„Vždy tak prekypujete energiou, slečna Ferridayová?“

„Nuž, tu v New Yorku sa nie vždy cení, ak niekto pôsobí svojrázne.“ Podala som mu zopnuté stránky prejavu. „Nepochybne sa už neviete dočkať, aby ste videli text.“

Vrátil mi ich. „Nie, *merci*.“

Vtisla som mu stránky znova do rúk. „Prejav osobne napísal generálny konzul.“

„Povedzte mi ešte raz, prečo tu mám účinkovať.“

„Galavečer sme usporiadali na podporu francúzskych občanov, ktorí museli opustiť svoju vlasť, a na podporu môjho Fondu francúzskych rodín. Pomáhame sirotám vo Francúzsku, ktorým sa z rozličných dôvodov stratili rodičia. Pri všeobecnej neistote v zahraničí sme pre ne spoľahlivý zdroj stravy a ošatenia. Navyše, dnes večer tu budú aj Rockefellerovci.“

Rodierre listoval v prejave. „Tí mohli vystaviť šek a vyhnúť sa takejto akcii.“

„Patria medzi našich najšľachetnejších darcov, ale nezmieňajte sa o nich, prosím. Ani o prezidentovi Rooseveltovi. Alebo o lietadlách, ktoré Spojené štáty predali Francúzsku. Niektorí dnešní hostia majú Francúzsko radi, ale radšej by sa do vojny neplietli. Roger sa chce vyhnúť kontroverziám.“

„Keď človek chodí okolo horúcej kaše, nikdy to nevyznieva pôsobivo. Publikum to vycíti.“

„Stačí, keď sa budete pridŕžať textu, *Monsieur*.“

„Nerobte si až toľko starostí, slečna Ferridayová, lebo vám ešte pukne srdce.“

Vytiahla som konvalinku vsadenú do ihlice. „Nech sa páči – to je do dierky na kabáte pre čestného hosťa.“

„*Muguet*?“ začudoval sa pán Rodierre. „Kde ste ju v tomto ročnom období našli?“

„V New Yorku zoženiete všetko. Náš kvetinár ich pestuje zo semena.“

Oprela som sa dlaňou o jeho chlopňu a zabodla som ihlicu hlboko do francúzskeho zamatu. Tá príjemná vôňa vychádza z neho alebo z tej kvetiny? Prečo takto nerozvonievajú americkí muži, prečo z nich necítiť begónie, santal a...

„Viete, že konvalinka je jedovatá?“ spýtal sa pán Rodierre.

„Preto ju nejedzte. Aspoň dovtedy nie, kým neskončíte svoje vystúpenie. Alebo kým sa na vás nevrhne dav.“

Zasmial sa a ja som o krok odstúpila. S takým úprimným smiechom sa málokedy stretnem v spoločnosti, v ktorej sa pokúšam žartovať.

Odviedla som pána Rodierra do zákulisia a ohromila ma rozľahlosť javiska, ktoré malo dvojnásobné rozmery ako hoci ktoré javisko, na akom som doteraz na Broadwayi stála. Nakukli sme do tanečnej sály s morom stolov, na ktorých horeli sviečky a v prítmí pripomínali korvety. Na waterfordskom krištáľovom lustri sa trblietalo šesť satelitných svetidiel.

„Javisko je obrovské,“ pripomenula som. „Bude vás počuť?“

Pán Rodierre sa ku mne obrátil. „Predsa sa tým živím, slečna Ferridayová.“

Obávala som sa, že ho proti sebe ešte väčšmi popudím, tak som ho nechala aj s textom v zákulisí a premáhala v sebe odpor k jeho hnedým semišovým topánkam. Ponáhľala som sa do sály a zisťovala, či Pia realizovala môj zasadací poriadok, ktorý bol dômyselnejší a nebezpečnejší než harmonogram letov Luftwaffe. Zazrela som, že Pia iba pohodila niekoľko kartičiek na šesť stolov pre Rockefellerovcov. Znova som ich roz-

miestnila a takticky som sa postavila blízko javiska medzi kuchynou a čelným stolom. Okolo obrovskej miestnosti boli na troch podlažiach lôže s červenými závesmi. V každej stál jedálenský stôl. Všetkých tisícšesťdesť miest bude obsadených. Ak to neprebehne dobre, mnoho ľudí bude nešťastných.

Hostia sa zhromažďovali a usádzali, množstvo frakov, starodávne pravé diamanty a róby z rue du Faubourg Saint-Honoré, kúpené v najexkluzívnejších obchodoch. Stačila kúpa opaskov a Bergdorf s Goodmanom dosiahli tri štvrtiny plánovaných tržieb.

Okolo mňa sa zhromaždil zástup novinárov, každý si vzal spoza ucha ceruzku. Hlavný čašník stál nachystaný pri mojom lakti a čakal na povel, že sa môže začať obsluhovať. Do miestnosti vstúpila Elsa Maxwellová – zberateľka klebiet a profesionálna účastníčka večierkov, na ktorých neslýchaným spôsobom propagovala samu seba. Stiahne si rukavice a poznačí si na papier nejaké prešľapy z dnešného večera alebo sa pri písaní svojho stĺpčeka spoľahne iba na svoju pamäť?

Stoly boli takmer obsadené. Zjavila sa pani Cornelius Vanderbiltová, ktorú Roger poznal ako „jej milosť“, na prsiach jej žiaril náhrdelník so štvorstennými diamantmi. Len čo sa jej zadok dotkol čalúneného sedadla stoličky, na ktorej opevadlo si prevesila štólu s hlavou a labami z bielej líšky, dala som signál, aby čašníci začali obsluhovať. Svetlá sa stlmili a za srdečného potlesku vyšiel na reflektormi osvetlené pódium Roger. Taká nervózna som nebola ani vtedy, keď som sama vystupovala na javisku.

„*Mesdames et Messieurs*, minister zahraničných vecí pán Bonnet sa vám čo najúprimnejšie ospravedlňuje, ale dnes večer tu nemôže byť prítomný.“ Dav neisto zabzučal, akoby nevedel, ako má reagovať na toto sklamanie. Nepožiadala niekto, aby mu poštou vrátili peniaze? Nezavola niekto z Washingtonu?

Roger zdvihol ruku. „Ale presvedčili sme iného Francúza, aby dnešný večer otvoril. Hoci nezastáva vládnu funkciu, účinkuje v jednej z najlepších rolí na Broadwayi.“

Hostia si medzi sebou pošuškávali. Aj dobré prekvapenie vždy ostáva prekvapením.

„Prosím, dovoľte mi, aby som privítal pána Paula Rodierra.“

Pán Rodierre obišiel pódium a postavil sa do stredu javiska. Čo to robí? Reflektor osvetľujúci javisko sa ho chvíľu usiloval nájsť. Roger sa usadil pri čelnom stole vedľa pani Vanderbiltovej. Stála som nablízku, ale nie natoľko, aby som ho mohla zaškrtiť.

„Pokladám za veľkú česť, že tu dnes večer môžem pobudnúť,“ ozval sa pán Rodierre, keď ho reflektor našiel. „Nesmierne ma mrzí, že pán Bonnet sa nemôže zúčastniť.“ V kuželi reflektora doslova zažiaril.

„Som iba slabá náhrada za takého významného hosta. Dúfam, že nemal problémy so svojím lietadlom. Som presvedčený, že prezident Roosevelt mu veľmi rád pošle nové lietadlo, ak mu chýba iba to.“

V sále zašumel nervózny smiech. Nemusela som pozrieť na novinárov, vedela som, že si všetko zapisujú. Roger, skúsený v rozhovoroch medzi štyrmi očami, sa venoval pani Vanderbiltovej a zároveň na mňa vrhal zlostný pohľad.

„Pravdaže, nemôžem tu rečniť o politike,“ pokračoval pán Rodierre.

„Chvalabohu!“ zakričal niekto zo zadného stola. Dav sa zase zasmial, tentoraz hlasnejšie.

„No môžem vám rozprávať o Amerike, ktorú poznám, o krajine, ktorá ma každým dňom prekvapuje. O krajine, kde slobodomyselní ľudia srdečne prijímajú nielen francúzske divadlo, knihy, film a módu, ale napriek našim chybám aj Francúzov.“

„Doriti!“ zahromžil reportér vedľa mňa, lebo sa mu zlomila ceruzka. Podala som mu svoju.

„Každý deň vidím ľudí, ktorí pomáhajú ostatným. Američania inšpirovaní pani Rooseveltovou, ktorá načahuje ruku ponad Atlantický oceán, aby pomohla francúzskym deťom. Američania ako slečna Caroline Ferridayová, ktorá denno-